

TÀI LIỆU HỌC TẬP MÔN GD CD 10

Áp dụng từ Tuần 6 đến hết Tuần 8 (11/10/2021 đến 30/10/2021)

- Đây là nội dung cơ bản được khái quát từ SGK GD CD 10, giáo viên thiết kế thành hệ thống câu hỏi và trả lời để học sinh dễ dàng tiếp cận và nắm được kiến thức thông qua việc tự nghiên cứu sách giáo khoa.
- Trong thời gian học trực tuyến, yêu cầu học sinh chép lại nội dung này vào tập để thuận tiện theo dõi, ôn tập, đảm bảo hiệu quả học tập tốt nhất.

BÀI 5 - CÁCH THỨC VẬN ĐỘNG, PHÁT TRIỂN CỦA SỰ VẬT VÀ HIỆN TƯỢNG

- Mỗi sự vật và hiện tượng trong thế giới vật chất đều có hai mặt chất và lượng thống nhất với nhau.

- Cách thức vận động, phát triển của sự vật, hiện tượng là sự biến đổi dần về lượng dẫn đến sự biến đổi nhanh về chất, chất mới ra đời bao hàm lượng mới tương ứng.

1. Chất: khái niệm chất dùng để chỉ những thuộc tính cơ bản, vốn có của sự vật và hiện tượng, tiêu biểu cho sự vật và hiện tượng đó, phân biệt nó với các sự vật và hiện tượng khác.

2. Lượng: khái niệm lượng dùng để chỉ những thuộc tính vốn có của sự vật và hiện tượng biểu thị: trình độ phát triển (cao, thấp); quy mô (lớn, nhỏ); tốc độ vận động (nhanh, chậm); số lượng (ít, nhiều)... của sự vật và hiện tượng.

Chú ý: Chất và lượng đều là hai thuộc tính vốn có của sự vật và hiện tượng, không thể có chất tồn tại bên ngoài lượng và ngược lại.

3. Quan hệ giữa sự biến đổi về lượng và sự biến đổi về chất

Mối quan hệ đó được thể hiện trước hết ở sự biến đổi về lượng dẫn đến sự biến đổi về chất, tiếp đó là chất mới ra đời bao hàm lượng mới tương ứng.

Thứ nhất, lượng đổi dần đến chất đổi

- Sự biến đổi về chất bắt đầu từ sự biến đổi về lượng.
- Lượng biến đổi một cách dần dần.
- Quá trình lượng đổi dần dần đều có ảnh hưởng đến trạng thái của chất, nhưng chất của sự vật hiện tượng chưa biến đổi ngay.
- Giới hạn mà trong đó sự biến đổi về lượng chưa làm thay đổi về chất của sự vật và hiện tượng được gọi là **độ**.
- Khi sự biến đổi về lượng đạt đến một giới hạn nhất định, phá vỡ sự thống nhất giữa chất và lượng. Khi đó, chất mới sẽ ra đời thay thế chất cũ, sự vật mới ra đời thay thế sự vật cũ.
- Điểm giới hạn mà tại đó sự biến đổi của lượng làm thay đổi chất của sự vật hiện tượng được gọi là **điểm nút**.

Thứ hai, chất mới ra đời bao hàm lượng mới tương ứng

- Mỗi sự vật và hiện tượng đều có chất đặc trưng và lượng đặc trưng tương ứng với nó.
- Khi một chất mới ra đời lại bao hàm một lượng mới để tạo sự thống nhất mới giữa chất và lượng.

Chú ý

- Muốn chất đổi, lượng phải đổi đến một giới hạn nhất định.
- Trong học tập và rèn luyện, phải kiên trì, nhẫn nại, không coi thường việc nhỏ, tránh hành động nôn nóng, nửa vời.

BÀI 6 - KHUYNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN CỦA SỰ VẬT VÀ HIỆN TƯỢNG

Khuynh hướng phát triển của sự vật và hiện tượng là phủ định của phủ định.

1. **Phủ định**: là xóa bỏ sự tồn tại của sự vật, hiện tượng nào đó.

❖ **Phủ định siêu hình**

- Nguyên nhân: sự phủ định được diễn ra do sự can thiệp, sự tác động từ bên ngoài;
- Kết quả: cản trở hoặc xóa bỏ sự tồn tại và phát triển tự nhiên của sự vật.

❖ **Phủ định biện chứng**

- Nguyên nhân: sự phủ định được diễn ra do sự phát triển của bản thân sự vật và hiện tượng;
- Kết quả: có kế thừa những yếu tố tích cực của sự vật và hiện tượng cũ để phát triển sự vật hiện tượng mới.

2. **Khuynh hướng phát triển của sự vật hiện tượng**

- *Phủ định của phủ định*: trong quá trình vận động và phát triển của sự vật hiện tượng, cái mới xuất hiện phủ định cái cũ, rồi nó lại bị cái mới hơn phủ định.
- Quy luật phủ định của phủ định đã tạo ra khuynh hướng phát triển tất yếu của sự vật, hiện tượng, đó là vận động đi lên, cái mới ra đời kế thừa và thay thế cái cũ nhưng ở trình độ ngày càng cao hơn, hoàn thiện hơn.

Chú ý

- Sự ra đời của cái mới không đơn giản, dễ dàng (phải luôn đấu tranh, có khi thất bại tạm thời), khó khăn, phức tạp (**hình xoắn ốc**).
- Cần phê phán thái độ phủ định **sạch trơn** quá khứ hoặc kế thừa **thiếu chọn lọc** cái cũ.
- Không ảo tưởng về sự ra đời của cái mới một cách dễ dàng.
- Ủng hộ và bảo vệ cái mới, cái tiến bộ.